

慧能知道
 非得道也
 人知得慧之利
 未知得道之益
 因慧以明至理
 縱辯以感物情
 興心徇事
 觸類而長
 自云處動而常寂
 焉知寂者
 寂以待物乎
 此語俱非泰定也
 智雖出衆
 彌不近道
 本期逐鹿
 獲兔而歸
 所得太微
 良由局小

*Viisas voi tietää Dàosta
 Mutta olla saavuttamatta Dàoa
 Ihminen tiedoillaan voi saavuttaa viisauden antimet
 Silti tietämättä kuinka saavuttaa Dàon yltäkylläisyys
 Siten [tällainen] viisas loistaa äärimmäisellä logiikallaan
 Antautuen väittelyyn tunteiden ja asioiden vuoksi
 Täyttäen sydämensä teoillaan
 Sanoen olevansa liikkeissäänkin jatkuvassa rauhassa
 Kuinka hän tietäisi [todellisen] rauhan?
 Kun [hänen] rauhansa odottaa vain asioita
 Hänen mitkään sanansa eivät ole suurta asettumista
 [Vaikka] viisaudellaan saa paljon aikaan
 Silti hän ei lähesty Dàoa
 Tässä hetkessä hän jahtaa peuraa
 Ja saadessaan kiinni jäniksen hän palaa
 Hän saavuttaa suurimman [sijaan] mitätöntä
 Hyveiden ollessa hänen toimissaan pieniä*

莊云
古之治道者
以恬養智
智生而無以智爲也
謂之以智養恬
智與恬交相養
而和理出其性
恬智則定慧也
和理則道德也

Zhuāng[zi] sanoo:

“Muinaiset harjoittivat Dào

Hiljaisuudella ravitsivat viisautta

Viisaus ilmeni, mutta vapaana viisauden käytöstä

Kutsumme sitä viisaudella ravituksi hiljaisuudeksi

Viisauden ja hiljaisuuden toisiaan ravitessa

Harmonia ja järjestys tuovat esille [todellisen] luonnon”²⁰⁸

²⁰⁸ Lainaus on Zhuāngzǐn Ulkoisten kappaleiden osasta Shàn xìng 繕性 eli Todellisen luonnon korjaamisesta. Kappale käsittelee todellisen viisaan teeskentelemättömyyttä, puhtautta ja hänen sijaansa kosmisen järjestyksen ylläpitäjänä. Zhuāngzǐ kuvaa tätä järjestystä ja ihmisen suhdetta siihen sanoen: “Muinaiset harjoittivat Dào ja hiljaisuudellaan ravitsivat viisautta. Viisaus ilmeni, mutta oli vapaana viisauden käytöstä. Kutsumme sitä viisaudella ravituksi hiljaisuudeksi. Viisauden ja hiljaisuuden toisiaan ravitessa, harmonia ja järjestys tuovat esille [todellisen] luonnon. Hye (dé) on harmonia. Dào on järjestys. Hye, joka on vapaana [kaikesta] hyväksymättömyydestä, on hyvänsuopuus. Dào, joka on vapaa epäjärjestyksestä, on oikeamielisyttä. Oikeamielisyys, joka valaisee asiat ja sukulaissuhteet, on kuuliaisuus. Kun puhtaus todistetaan menemällä vastoin tuntemuksia musiikin [mukana] tai kun usko ja toiminta [vain] näyttävät kirjoitetun mukaisilta riiteissä, silloin riittien ja musiikin jatkuvasta suorittamisesta seuraa taivaan alle [vain] kaaosta. Silloin oikeaoppinen toiminta peittää omat hyveet. Hye ei ole teeskentelevä. Teeskentelevä varmasti kadottaa oman luontonsa.” (《莊子外篇繕性》: 古之治道者, 以恬養知; 知生而無以知爲也, 謂之以知養恬。知與恬交相養, 而和理出其性。夫德和也; 道理也。德無不容仁也; 道無不理義也; 義明而物親忠也; 中純實而反乎情, 樂也; 信行容體而順乎文, 禮也。禮樂遍行, 則天下亂矣。彼正而蒙己德, 德則不冒, 冒則物必失其性也。)

Zhuāngzǐn kappale kritisoi Kiinan varhaisuskonnoista peräisin olevien riittien ja musiikin merkitystä. Etenkin Zhōu-dynastian aikana (1046–256 eaa.) riittejä ja musiikkia pidettiin uskonnollisesti hyvin tärkeinä. Niiden asemaa kuvaa lainaus teoksesta Early Chinese Religion Part One: Shang through Han (1250 BC–220 AD): “Hyväntahtoisuus on lähellä musiikkia ja

有智不用
 而安其恬
 積而久之
 自成道德
 然論此定
 因爲而得成
 或因觀利而見害
 懼禍而息心
 捐捨滌除
 積習心熟
 同歸於定
 咸若自然
 疾雷破山而不驚
 白刃交前而不懼
 視名利如過隙
 知生死如潰癰

*Kun omataan viisaus, jota ei käytetä
 Tyynenä se hiljaisuudessa
 Kerääntyy pitkän ajan kuluessa
 Itsestään päätyen Dàoon ja hyveeseen
 Tutkiessamme tätä asettumista
 Ja millä toimilla saavutamme sen
 Joko kontemploimme hyötyjä tai tarkkailemme haittoja
 Pelkäämme epäonnea ja [etsimme] rauhaa mielelle
 [Tämä kaikki] on hylättävä ja pestävä pois
 Jatkuva harjoitus sydäntä kouluttaa
 Samalla palataan asettuneisuuteen
 [Lopulta] kaikki [onnistuu] kuin itsestään
 Sairaudet tai myrskyn raivo vuorilla ei säikytä
 Paljastetun miekan kohtaaminen ei pelota*

oikeudenmukaisuus rituaalia. Musiikki perustuu rehellisyyteen ja harmoniaan. Siten se ohjaa henkiä seuraamalla taivasta. Riitit liittyvät segregatioon ja sopivuuteen. Siten ne majoittavat demonit seuraamalla maata. Samalla tavalla pyhimykset loivat musiikin heijastaen taivasta ja kun he suunnittelivat riitit, he tekivät ne maan mukaan.” Sosiaalinen ryhmäkuri on ollut voimakasta kiinalaisessa kulttuurissa. Taolaiset kokivat pelkästään yhteiskunnallisista paineista suoritettuna uskonnollisuuden ihmiselle haitallisena. Zhuāngzǐssa musiikkia ja riittejä pilkataan useissa kohdissa. Katso aiheesta sivulta 112.

5.6 Zuòwàng lùn

*Katsot nimeä²⁰⁹ ja hyötyä kuin kallion halkeamaa
Tiedät elämän ja kuoleman olevan kuin puhkeava paise²¹⁰*

故知用志不分
乃凝於神
心之虛妙
不可思也
夫心之爲物也
即體非有
隨用非無
不馳而速
不召而至

*Muinaiset ymmärsivät käyttää tahtoaan ilman erottelua
Näin [he] kokosivat Shéninsä
Sydämen tyhjyyden mysteerii
Ei voi ymmärtää*

²⁰⁹ Mainetta ja kunniaa.

²¹⁰ Vertaus puhkeavaan paiseeseen liittyy Zhuāngzǐn Sisäisten kappaleiden lukuun nimeltä Universaalista opettajasta. Eräs sen tarinoista kertoo, kuinka Kǒng Fūzǐ 孔夫子 kuultuaan Zǐ Sānghùn 子桑戶 kuolemasta, lähetti oppilaansa Zǐ Gòngin 子貢 katsomaan voisiko hän auttaa hautajaisjärjestelyissä. Zǐ Gòng löysi kaksi miestä, jotka soittivat ja lauloivat kuinka he itse olivat vielä yhä ihmisinä ja Zǐ Sānghù oli palannut todelliseen. Zǐ Gòng järkyttyi ilakoimisesta ruumiin vierellä ja palasi Kǒng Fūzǐn luokse tiedustelemaan miesten moukkamaisesta käytöksestä. Kǒng Fūzǐ selitti hänelle, kuinka *“he ovat niitä, jotka ovat vaeltaneet rajojen ulkopuolelle ja minä kuljeskelen rajojen sisällä. Ulkopuolella ja sisäpuolella ovat eivät keskenään kohtaa. Se, että palvelijan tavoin lähetin sinut lohduttamaan, oli minun karkeuttani. Näille rajojen [ulkopuolella oleville] lisäksi Asioiden tekijä (Zàowù eli jumalainen luova voima) on kuin ihminen. He vaeltavat taivaan ja maan yhtyneessä henkäyksessä. Heille elämä on kuin ylimääräistä ja turhaa, kuin paise. Siten kuolema on kuin leikkaisi kasvaimen tai puhkaisisi paiseen. Näin ollen, miten he voisivat huomioida [erilleen] kuoleman tai elämän, menneen tai tulevan olevasta.”* (《莊子內篇大宗師》：彼遊方之外者也，而丘游方之內者也。外內不相及，而丘使女往弔之，丘則陋矣。彼方且與造物者爲人，而遊乎天地之一氣。彼以生爲附贅縣疣，以死爲決疣潰癰。夫若然者，又惡知死生先後之所在！) Eri kommentaarien mukaan lainauksessa mainittu jumaluuden ja ihmisen kaltaisuus tarkoittaa jumaluuden saavutettavissa olevuutta ja sen kokemista yhtä läheiseksi kuin ihmisyyden. Näkemyksen mukaan rajojen ulkopuolelle kulkeneilla pyhimyksillä ja jumalallisuudella ei ole enää rajaa välissään.

Sydämen toiminta ja [mieli] itse
 Kehollisena [kokemuksena] ovat kuin [niitä] ei olisi
 Käytössä se ei olisi ei-oleva²¹¹
 Ilman kiirettä se on nopea
 Ilman kutsua se on saapuva

怒則玄石飲羽
 怨則朱夏殞霜
 縱惡則九幽匪遙
 積善則三清何遠
 忽來忽往
 動寂不能名
 時可時否
 著龜莫能測

Vihassa syvälle kiveen upposi [nuoli] sulkineen²¹²
 Viha punaisen kesän²¹³ kääntää jäiseksi
 Vapautuessaan pahuus yhdeksän pimeyden²¹⁴ rosvoikin karkottaa
 Kerätessä hyveitä Kolme puhdastako²¹⁵ olisivat kaukana?
 Nopeasti tulevia ja nopeasti meneviä [ovat tunteet]
 [Niiden] liikettä ja pysähtymistä ei voi nimetä
 Hetkessä [ne] voivat olla ja [toisessa] hetkessä eivät ole
 Siankärsämö tai kilpikonnankuori²¹⁶ eivät voi niitä ennustaa

²¹¹ Kiinankielelle tyypillinen kaksoiskielto ilmaisee positiivista. Kohdan voi kääntää muotoon “käytössä se (mieli) on ilmiselvä”.

²¹² Yǎng Yóujī 養由基 oli mestarillinen jousiampuja muinaisessa Kiinassa. Hänen suuresta tarkkuudestaan kertoo sanonta “sata ammusta ja sata osumaa” (百發百中). Lǚshì Chūnqiūn 45. luku kuvaa, kuinka hän kerran kuitenkin ampui ohi sarvikuonosta ja nuoli kiveen osuessaan upposi siihen sulkineen. Ilmaisulla tarkoitetaan sitä, että vihaisena taitavinkin tekee virheen (《呂氏春秋季秋紀精通》).

²¹³ Punainen kesä merkitsee kesän helteitä.

²¹⁴ Yhdeksän pimeyttä on vastakohta yhdeksälle taivaalle.

²¹⁵ Sānqīng eli Kolme puhdasta viittaa taolaisiin jumaluuksiin, jotka ovat Yuánshǐ Tiānzūn 元始天尊, Língbǎo Tiānzūn 靈寶天尊 ja Dàodé Tiānzūn 道德天尊.

²¹⁶ Siankärsämönvarsia ja kilpikonnankuoria on käytetty ennustamiseen. Siankärsämönvarsilla tehtiin Yījīngin heksagrammeja ja kilpikonnankuoriin kuumenuksesta syntyviä halkeamia tulkittiin ennustajan avulla.